בעזהשי"ת

ספר

מלחמות השם

חלק ה'

התעוררות נחוצות לחג הסוכות

❖

קול קורא'ס ומאמרים בעניני חיזוק הדת שיצאו לאור עולם בבתי מדרשים וישיבות ובכתבי עת

❖

יוצא לאור על ידי

הוצאת אמונה - ברוקלין יצ"ו

שנת תשמ"ח לפ"ק

שואלים ודורשים בהלכות החג

וויכטיגע התעוררות צום יו"ט סוכות

א) היות עס געפינען זיך אַסאַך יודען וואָס צוליב אום וויסענקייט נוצען זיי „סוכות" וואָס איז נישט כשר לכל הדעות, צוליב דעם וואָס די סוכה איז אַזוי געמאַכט אַז דער סכך האַלט זיך אויף אייזען, און די אחרונים פסק'נען אַז מען דאַרף געוואָרענט זיין דאָס נישט צו טוהן לכתחילה (מסקנת מג"א סי' תרכ"ט והגר"ז שם, דה"ח, ח"א, בגדי ישע, מ"כ, חזו"א, כף החיים ועוד ש"א). דעריבער דער וואָס וויל מקיים זיין די באַליבטע מצוה פון סוכה כדת וכהלכה אַז עס זאָל כשר זיין אפילו לכתחילה, זאָל ער אַכטונג געבען אַז דער מאַטעריאַל וואָס האַלט דעם סכך זאָל נישט זיין פון אייזען און פון קיין שום אַנדערע דבר המקבל טומאה (פאַר אַ פּאָר דאָלער קען מען האָבען אַ פרעם פון האָלטץ וואָס אויף דעם ליגט דער סכך).

אָדער, אין ספר סיני בקודש שטייט אַן עצה, מען זאָל שטעלען די סוכה פון פלאַסטיק פייפ, וואָס דאָס איז נישט אַ זאַך וואָס איז מקבל טומאה.

ב) מען דאַרף זייער געוואָרענט זיין אויב די סוכה שטייט אין אַ הויף וואָס עס ווערט באַנוצט דאָרעך מער פון איין מענטש. דער הויף דאַרף האָבען געהעריגע מחיצות און מען דאַרף מאַכען אַן עירוב. אַזוי ווי די הלכות זענען קאָמפּליצירט, ווייל עס איז דאָ פאַרשידענע חילוקים, אויב עס וואוינען דאָרט בלויז אידען אָדער גוים אויך, דעריבער זאָל מען פרעגען אַ שאלה ביי אַ פאַרלעסליכען מורה הוראה.

ג) מען דאַרף געוואָרענט זיין אַז די מצוה פון סוכה זאָל נישט זיין קיין מצוה הבאה בעבירה. דעריבער די אַלע סוכות וואָס ווערען באַנוצט פון מערערע משפחות זאָל מען געוואָרענט זיין אַז פרויען זאָלען זיך בכלל נישט געפינען אין די סוכה, כדי צו פאַרמיידען תערובות אין אַזאַ הייליגען מאָמענט פון מקיים זיין אַזאַ באַליבטע מצוה. מיט'ן אַריינברענגען בלויז איין פרוי (אָדער איין עלטערע מיידעל) קען מען זיין בגדר מכשיל את הרבים [עס איז וויכטיג צו באַמערקען אַז כמה וכמה מדקדקים זאָגען אַן אין שטיב אַז די פרויען זאָלען אַליין מאַכען קידוש וואָס איז אויסגעהאַלטען להלכה בלי שום פקפוק].

ד) מען דאַרף געוואָרענט זיין נישט צו געבען פאַר אַ קינד די ד' מינים צו מאַכען אַ ברכה די ערשטע 2 טעג יו"ט, נאָר נאָך דעם וואָס יעדער גדול האָט שוין געמאַכט אַ ברכה דערויף, דעריבער זאָל מען נישט געבן פאַר אַ קינד דעם ערשטן טאָג די ד' מינים אויב מ'ען וויל נאָך אַליין אַ ברכה מאַכען אויף זיעם, דעם צווייטען טאָג (או"ח סי' תרנ"ח סעיף ו').

דער מ"ב שרייבט אַז אפילו דעם צווייטען טאָג נאָך דעם וואָס מען האָט שוין יוצא געווען אַליינס איז בעסער נישט צו געבן פאַר אַ קינד. ווייל טאָמער וועט זיך שפּעטער טרעפען אַ גדול וואָס וויל נאָך יוצא זיין דערמיט (ביאור הלכה שם ד"ה קודם).

ה) מען טאָר נישט עסען און אפילו בלויז טרינקען אַ קאַווע פאַר אתרוג בענטשען (או"ח תרנ"ב סעיף ב', בית מאיר שם, שד"ח מערכת ד' מינים סעיף ג' אות כ"ב), אויב עס פעלט זייער וויכטיג אויס, און מען שפּירט אַ צער, דעמאָלס קען מען מקיל זיין טרינקען אַ קאַווע (מ"ב סק"ז, שו"ת השיב משה ת"א סי' י"ט, בכודי יעקב תרנ"ב סק"ה, ח"א קמ"ח ט"ו, תפא"י סוכה פ"ג).

ו) אַ פרוי איז נישט באַרעכטיגט אַוועק צו באָרגען די ד' מינים פון איהר מאַן נאָר אויב זי שאַצט אַז דער מאַן איז מסכים (מג"א תרנ"ח סק"ג. ועיי"ש בערוה"ש).

ז) מען טאָר לכתחילה נישט קויפען קיין ד' מינים פין אַ אינגעל אונטער בר מצוה. די הלכה איז גילטיג אויף דעם אתרוג, לולב, הדסים, ערבות (שו"ת כתב סופר סי' קכ"ח).

ח) אַסאַך מענטשען פירען זיך אַז זיי מאַכען די ברכה ווען דער אתרוג איז איבערגעדרייט מיטן פּיטום אַראָפּ, און נאָך די ברכה גיבען זיי אַ שאָקעל איבער געדרייטערהייט, דאָס איז עס הארצות. ווייל תיכף נאָך די ברכה דאַרף מען עס צוריק דרייען און אַזוי שאָקלען.

ט) בשעת מען זאָגט די הושענות דאַרף מען אויך האַלטען דעם לולב אין די רעכטע האַנט און דעם אתרוג אין די לינקע האַנט, און נישט ביידע אין איין האַנט ווי אַסאַך פירען זיך (מג"א תרנ"א סק"ו, שו"ע הרב סעיף יג, חיים וברכה אות קפ"ו).

לכתחילה זאָל נישט זיין קיין שום חציצה אויף די האַנט בשעת'ן נעמען די ד' מינים, דעריבער זאָל מען אַראָפּנעמען די רינגלעך פין די פינגער (די זעלבע ביי פרויען וואָס מאַכען אַ ברכה) (א"ר תרנ"א, ח"א כלל קמח אות י'), תפא"י פ"ג דסוכה, שו"ת חת"ס יו"ד קצ"ב, חיים וברכה אות צ"ו, מ"ב תרנ"א ס"ק ל"ו). אויב מען האָט גענומען די ד' מינים ווען מען האָט אָנגעהאַט דעם רינגעל, זאָל מען זיי נאָכאַמאָל נעמען נאָכען אויסטוהען דעם רינגעל אָבער אָהן אַ ברכה.

יא) אויב איינער האָט אַ בענדעייט אויף די האַנט און ער קען עס לייכט אַראָפּנעמען, און עס פעלט אים נישט וויכטיג אויס, זאָל ער עס אַראָפּנעמען פאַרען אתרוג בענטשען (בן איש חי פ' האזינו).

יב) אויב איינער האָט שטאַרק פאַרשמירטע הענט, זאָל ער דאָס אָפּוואַשען פאַרען אתרוג בענטשען (מועדים וזמנים סי' קכ"ו).

יג) פרויען וואָס מאַכען אַ ברכה אויף אַ אתרוג, מיז עס זיין פונקט אַזוי ווי פאַרען מאַן (בכודי יעקב סי' תרנ"ז ה').

יד) סוכה און ד' מינים (ציצית, תפילין, מזוזה, מצות א.ד.ג.) וואָס איז נישט געקויפט געוואָרען פון הונדערט פראָצענט כשר געלט (נישט גזילה, גניבה, אונאה, ריבית, גזל עכו"ם, וכו'), נישט נאָר וואָס מען איז נישט יוצא די מצוה, נאָר די מצוה גייט אַרויף און איז מקטרג אויף דעם מענטש (קו הישר פ' פ"ט, יסוד יוסף פ' פ"ד, מסילת ישרים פי"א, אוחה"ק פ' תבא ד"ה יפתח ד' בסופו).

טו) מען דאַרף געוואָרענט זיין אַז אין הייליגען טאָג שמחת תורה וואָס יעדער איד פרייט זיך עקסטערע מיט די תורה, זאָל מען זעהן דערצו אַז די שמחה זאָל זיין על פי התורה, ווייל אויב נישט, כאָטש מען טאַנצט און מען פרייט זיך מיט די תורה, אָבער די תורה איז איינגעהיילט מיט צער, צוליב דעם וואָס מיידלעך העכער 3 יאָר און פרויען קומען אַריין אין ביהמ"ד ביי צו וואוינען די שמחה און עס ווערט אַ תערובות, אָדער זיי שטעקן זיך אַרויס דעם פנים העכער די מחיצות און זענען מכשיל את הרבים, בפרט אויב זיי זענען נישט געקליידעט על פי התורה זענען זיי מכשיל די מענער מיט ברכות תפילות ושמות לבטלה ל"ע. דעריבער דער וואָס וויל אַז די תורה זאָל זיך פרייען צוזאַמען מיט איהם זאָל מתקן זיין אַ תיקון גדול, אַז קיין שום פרוי פערזאָן פון 3 יאָר און העכער זאָל נישט געזעהן ווערען אין ביהמ"ד נישט ביים דאַווענען און נישט ביים טאַנצען, דאָס זעלבע איז אויך פאַר אַ גאַנץ יאָר (עיין קו' „מדריך לצניעות" הנספח לס' מנחת יהודה בסופו).

טז) מיר דערמאָנען נאָך אַמאָל און וואָרענען שטרענג אַז עס איז נישט דאָ קיין שום פאַראַנטפאָרטליכע אחריות אויף די ציצית וואָס ווערען פאַרקויפט אָנגעקניפטערהייט. אויפן טלית קטן, דעריבער זאָל יעדער וויסען אַז די כשרות'דיגע אחריות אויף די טוויה, שזירה, קשירה, ליגט אויפן קונה זעלבסט. די ריכטיגע עצה מען זאָל נישט געשטורכלט ווערען דעם גאַנצען לעבען מיט פסולע ציצית (שטריק), איז אַז מען זאָל קויפען אויסשליסלעך פאַרלעסליכע ציצית וואָס ווערען געמאַכט דאָרך באַקאַנטע ערליכע יונגע לייט און אַליינס אַרויפקניפען. די אַלע זאַכען זענען גילטיג סיי ביי קינדערישע טליתים קטנים סיי ביי ערוואַקסענע [לויט ספּעציעלע באַריכטען פון מענטשען וואָס זענען געווען אין א"י האָבען מיר זיך דערוויסט אַז עס איז דאָ היינט צו טאָג אַסאַך פאַבריקען פון ציצית וואָס ווערען געמאַכט דאָרך פושעים ופוקרים].

יז) אַסאַך משפחות קויפען בלויז חלקים פון טשיקענס (צב"ש נאָר פליגלעך, דיכטלעך א.ד.ג.), עס קען אַמאָל זיין אַ גרויסער מכשול טאָמער דער אַנדערער חלק איז געפונען געוואָרן טריפה און דער וואָס קויפט די חלקים ווייסט נישט דערפון, דעריבער זאָל יעדער מדקדק געוואָרענט זיין נישט צו קויפען נאָר גאַנצע טשיקענס [כאָטש טייל פלעצער ווערען די טשיקענס דאָרך געקוקט פאַרען צו טיילען אויב ס'איז כשר, פונדעסטוועגען האָט שוין אַ סאַך מאָל געטראָפען נאָכען צו טיילען אַז מען האָט געטראָפען אַ שאלה און דער רב האָט טריפה געמאַכט], און דאָרך דעם וועט ער זיין פאַרזיכערט אַז ער עסט כשר'ס און זיינע כלים בלייבען כשר.

יח) די וועלט'ס קשיא די לעצטע 30 יאָר איז נאָך אַלץ נישט פאַרענטפערט געוואָרען, היתכן!!!! אַז פאַר אַן אתרוג און די אַנדערע מינים לאָזט מען זיך קאָסטען אין די הונדערטערס כאָטש דאָס איז בלויז אויף 6 טעג אַ יאָר, און מען קען יוצא זיין מיט יענעם'ס און אויף מזוזות און תפילין וואָס האַלט יאָרען לאַנג אין עס היט אָפּ דעם מענטש מיט זיין פאַרמעגען אין ברענגט אים געזונטע לאַנגע יאָרען. און פונדעסטוועגען וויל מען זיך נישט לאָזען קאָסטען די מינימאַלסטע וואָס עס פעלט אויס צו האָבען אַ הונדערט פראָצענטיגע כשרע מזוזה וואָס דאָס איז בערך 20 $ אַ מזוזה, און תפילין פאַר 250 $??? דער תירוץ איז ווייל דער אתרוג טראָגט מען אין ביהמ"ד און מען ווייזט אַרום פאַר יעדען. אָבער די תפילין און מזוזות זענען

פאַרמענטעלט. פין אין דרויסען ועהען זיי אויס איינ׳ג אָבער אין די ווארהייט וענען זיי נישט איינ׳ג.

עצה נפלאה

די ריכטיגע עצה אַז מען זאָל אָנהייבען קויפען כשרע תפילין און מזוזות איז. מען זאָל איינפיהרען איינמאָל אַ יאָר זאָל אַ סופר קומען אין יעדען ביהמ״ד עפענען די תפילינס און אַרוס ווייזען פאַר יעדען די פרשיות, דעמאָלט איז צו האָפען אַז צוליב בושה וועט מען זיך מוזען קויפען די ריכטיגע פרשיות און בתים.

בברכת חג כשר ושמח!

שלום יודא גראָס
אבדק״ק האלמין

אַלגעמיינער זשורנאַל —
וואָך, סעפטעמבער 21, 1983